

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

گروه مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد

مشاوره خانواده

عنوان:

رابطه بین فرسودگی شغلی و سخت روئی شاغلین در خدمات پرستاری با دلزدگی زناشویی

نگارنده:

حلیمه ملکان

استاد راهنما:

دکتر سید جلال یونسی

استاد مشاور:

دکتر منوچهر ازخوش

استاد مشاور آمار:

سرکار خانم مرجان فرضی

اسفند ۹۰

شماره ثبت: ۲۰۳-۳۰۰۰

دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی
تأییدیه اعضای هیات داوران

خانم حلیمه ملکان

دانشجوی رشته: مشاوره مقطع: کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی: ۸۸۱۹۰۳۰۱۱

۱: پایان نامه خود تحت عنوان: "رابطه فرسودگی شغلی و سخت رویی در زنان و مردان شاغل در

خدمات پرستاری با دلزدگی زناشویی" در تاریخ: ۹۰/۱۲/۰۱ در حضور هیات داوران دفاع نموده و بر

اساس مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی نمره ۱۸/۸

(هشتمین رتبه) با امتیاز: عالی (به ایشان تعلق گرفت).

هیات داوران

۱. اساتید راهنما:

جناب آقای دکتر سید جلال یونسی

۲. اساتید مشاور:

جناب آقای دکتر منوچهر ازخوش

۳. استاد مشاور آمار

۴. سرکار خانم مرجان فرضی

۵. اساتید داور:

جناب آقای دکتر کیان نوروزی تمیزی

جناب آقای دکتر فاضل بهرامی

۶. مدیر گروه آموزشی:

جناب آقای دکتر سید جلال یونسی

۷. نماینده دفتر تحصیلات تکمیلی: سرکار خانم

تعهد نامه چاپ مطالب و مقالات مستخرج از پایان نامه یا رساله های دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

با عنایت به اینکه هر گونه مقاله استخراج شده از پایان نامه یا رساله و یا چاپ و انتشار بخشی یا تمام مطالب آن مبین قسمتی از فعالیتهای علمی- پژوهشی دانشگاه می باشد بنابراین اینجانب **حلیمه ملکان** دانش آموخته رشته مشاوره متعهد می شوم که موارد ذیل را کاملاً رعایت نمایم.

۱. در صورت اقدام به چاپ هر مقاله ای از مطالب پایان نامه، خود را بعنوان دانش آموخته دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی معرفی نمایم و درج نام و آدرس محل دیگری خوداری کنم.
 ۲. در صورت اقدام به چاپ بخشی از یا تمام پایان نامه یا رساله خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به اطلاع "انتشارات" و "دفتر تحصیلات تکمیلی" دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی برسانم.
 ۳. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه یا رساله در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را درج نمایم:
"کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته مشاوره می باشد که در سال ۱۳۸۹ در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی به راهنمایی جناب آقای دکتر سید جلال بونسی و مشاوره جناب آقای دکتر منوچهر از خوش انجام و در سال ۱۳۹۰ از آن دفاع شده است."
 ۴. به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک در صد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی اهداء نمایم. (دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد).
 ۵. در صورت عدم رعایت بند ۴، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تادیه می کنم.
 ۶. قبول می نمایم و تعهد می کنم که در صورت خوداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند. بعلاوه به دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی حق می دهم به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه معادل وجه مذکور در بند ۵ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.
- اینجانب حلیمه ملکان دانشجوی رشته مشاوره مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آنرا بدون قید و شرط قبول می نمایم، و به انجام آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی **حلیمه ملکان**

امضاء و تاریخ

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم که

فرصت رسیدن به خواسته هایم

را برایم فراهم ساختند.

تقدیر و تشکر:

با تشکر از

دکتر سید جلال یونسی، به خاطر دقت نظر و راهنمایی های
ارزنده در تمام مراحل پژوهش

و

دکتر منوچهر ازخوش که در طول سال تحصیلی همواره از
راهنمایی هایشان بهره مند بودم

و با سپاس فراوان از:

دوستان عزیزم که در مراحل مختلف پژوهش از هیچ کمکی
دریغ نکردند.

چکیده:

هدف: هدف از این پژوهش تعیین رابطه بین فرسودگی شغلی و سخت روئی شاغلین در خدمات پرستاری با دلزدگی می باشد.

روش: پژوهش حاضر، یک بررسی توصیفی-تحلیلی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه پرستاران مرد و زن شاغل در خدمات پرستاری مجتمع بیمارستانی امام خمینی در سال ۱۳۹۰ می باشد، که تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی طبقه‌ای با تخصیص متناسب به اندازه طبقه به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. در این بررسی از سیاهه فرسودگی شغلی مسلش و همکاران (MBI)، سیاهه سخت روئی کوباسا (۱۹۸۴) و سیاهه دلزدگی زناشویی (CBM) استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی رابطه وجود دارد ($p < 0/01, P < 0/05$). همچنین نتایج نشان داد بین خستگی عاطفی، مسخ شخصیت و دلزدگی زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ($p < 0/01, P < 0/05$). و این در حالی است که بین عملکرد شخصی و دلزدگی زناشویی رابطه معناداری یافت نشد. همچنین نتایج نشان داد بین سخت روئی و دلزدگی زناشویی رابطه معکوس وجود داد ($p < 0/01, P < 0/05$). و بین تعهد، چالش، کنترل و دلزدگی زناشویی نیز رابطه معکوس و معنادار وجود دارد ($p < 0/01, P < 0/05$). همچنین نتایج حاکی از این است که بین سخت روئی و فرسودگی شغلی نیز رابطه معکوس وجود دارد ($p < 0/01, P < 0/05$).

نتیجه گیری: یافته‌های پژوهش نشانگر آن است که بین فرسودگی شغلی و سخت روئی شاغلین در خدمات پرستاری با دلزدگی زناشویی رابطه معنادار وجود دارد.

واژه های کلیدی: فرسودگی شغلی، سخت روئی، دلزدگی زناشویی، پرستار

فصل اول

کلیات پژوهش

۲	مقدمه
۴	بیان مسئله
۷	اهمیت و ضرورت پژوهش
۹	اهداف پژوهش
۱۰	فرضیه های پژوهش
۱۱	تعاریف واژه ها (مفهومی و عملیاتی)

فصل دوم

ادبیات و پیشینه پژوهش

بخش اول: دزدگی زناشویی و مبانی نظری آن

۱۶	دزدگی زناشویی
۱۸	تعریف دزدگی و دزدگی زناشویی

علایم دلزدگی	۲۱
الگوی عشق و دلزدگی	۲۴
مبانی نظری دلزدگی	۲۷
متغیرهایی که سبب تشدید دلزدگی می شوند	۲۹
متغیرهایی که از دلزدگی پیشگیری می کنند	۳۱
تفاوت دلزدگی زناشویی با رکود زناشویی	۳۲
رابطه استرس و دلزدگی	۳۳
راه های پیشگیری از دلزدگی زناشویی	۳۶

بخش دوم: فرسودگی شغلی و مبانی نظری آن

تعاریف فرسودگی شغلی	۴۰
منشأ تاریخی مفهوم فرسودگی شغلی	۴۱
نشانه های فرسودگی شغلی	۴۲
علل فرسودگی شغلی	۴۳
علل فرسودگی از دیدگاه سیدولاین	۴۵
ابعاد فرسودگی شغلی	۴۶

دیدگاه های مختلف نسبت به فرسودگی شغلی ۴۷

فرسودگی و استرس شغلی ۵۰

راه های مقابله با تنیدگی و فرسودگی شغلی ۵۱

بخش سوم: سخت روئی و مبانی نظری آن

سخت روئی ۵۵

مفهوم سازی مدل سخت روئی ۵۹

مدل مفهومی ارتباط سخت روئی، تنیدگی و سلامتی ۵۹

مکانیسم های مداخلاتی سخت روئی در ارتباط بین استرس و بیماری ۶۱

سخت روئی و خودشکوفایی ۶۳

تحقیقات داخلی ۶۴

تحقیقات خارجی ۶۸

فصل سوم

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق ۷۳

جامعه، نمونه، روش نمونه گیری ۷۳

صفحات	عنوان
۷۳	ابزار پژوهش
۸۱	روش اجرا
۸۱	روش تجزیه و تحلیل داده ها
۸۲	ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم

توصیف و تحلیل داده ها

۸۴	بخش اول: تحلیل توصیفی داده ها
۹۰	بخش دوم : تحلیل استنباطی اطلاعات

فصل پنجم

۹۹	بررسی یافته های تحقیق
۱۰۹	بحث و نتیجه گیری
۱۱۰	پیشنهادات
۱۱۱	فهرست منابع

فهرست جداول

- جدول ۴-۱ توزیع فراوانی درصد نمونه ها به تفکیک جنسیت ۸۴
- جدول ۴-۲ میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه ها در دلزدگی زناشویی و فرسودگی شغلی ۸۵
- جدول ۴-۳ میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه ها در سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۸۶
- جدول ۴-۴ میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه ها در مؤلفه های سخت روئی ۸۷
- جدول ۴-۵ میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه ها در سخت روئی و فرسودگی شغلی ۸۸
- جدول ۴-۶ میانگین و انحراف استاندارد نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی ۸۹
- جدول ۴-۷ نتایج همبستگی بین نمرات نمونه ها در فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی ۹۰
- جدول ۴-۸ ضریب رگرسیون بین نمرات نمونه ها در فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی ۹۱
- جدول ۴-۹ نتایج همبستگی بین نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی
- در بعد فراوانی ۹۱
- جدول ۴-۱۰ ضریب رگرسیون بین نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی
- در بعد فراوانی ۹۲
- جدول ۴-۱۱ نتایج همبستگی بین نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی
- در بعد شدت ۹۲
- جدول ۴-۱۲ ضریب رگرسیون بین نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی

- در بعد شدت ۹۳
- جدول ۴-۱۳ نتایج همبستگی بین نمرات نمونه ها در سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۹۴
- جدول ۴-۱۴ ضریب رگرسیون بین نمرات نمونه ها در سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۹۴
- جدول ۴-۱۵ نتایج همبستگی بین نمرات نمونه ها در مؤلفه های سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۹۵
- جدول ۴-۱۶ ضریب رگرسیون بین نمونه ها در مؤلفه های سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۹۶
- جدول ۴-۱۷ ضریب همبستگی بین نمونه ها در سخت روئی و فرسودگی شغلی ۹۶
- جدول ۴-۱۸ ضریب رگرسیون بین نمرات نمونه ها در سخت روئی و فرسودگی شغلی ۹۷

فهرست نمودارها

- نمودار ستونی ۴-۱ درصد فراوانی نمونه ها به تفکیک جنسیت ۸۴
- نمودار ۴-۲ نمایش میانگین نمرات نمونه ها در فرسودگی شغلی و دلزدگی زناشویی ۸۵
- نمودار ۴-۳ نمایش میانگین نمرات نمونه ها در سخت روئی و دلزدگی زناشویی ۸۶
- نمودار ۴-۴ نمایش میانگین نمرات نمونه ها در مؤلفه های سخت روئی ۸۷
- نمودار ۴-۵ نمایش میانگین نمرات نمونه ها در سخت روئی و فرسودگی شغلی ۸۸
- نمودار ۴-۶ نمایش میانگین نمرات نمونه ها در مؤلفه های فرسودگی شغلی ۸۹

A graphic of a scroll with a black outline and a grey shadow. The scroll is partially unrolled, with the top and bottom edges curved. The text is written in a black, elegant Persian calligraphic font. The text is centered on the scroll.

فصل اول

کلیات پژوهش

قبل از وقوع انقلاب صنعتی تمایز چندانی بین زندگی خانوادگی و زندگی کاری وجود نداشت، در حقیقت یک عضو خانواده، یک عضو خوب کاری نیز محسوب می‌شد. از تمامی اعضای خانواده انتظار همکاری در کار خانوادگی نیز وجود داشت. در آغاز قرن بیستم، با انقلاب صنعتی افراد خانواده برای دریافت پول خانه‌ها را ترک گفتند. در نتیجه خانواده و کار به دوحوزه جداگانه تقسیم شدند کارمند خوب بودن و عضو خوبی برای خانواده بودند تبدیل به دو وظیفه جداگانه شدند که به سختی با هم در می‌آمیختند. اولین نتیجه این تحول، تنش‌های حاصل از برخورد وظایف این دوحوزه با یکدیگر بود. در سال‌های بعدی قرن بیستم، خانواده‌های دو شغله ایجاد شدند و به طور روزافزونی توسعه یافتند. انجمن کار آمریکا در سال ۲۰۰۵ تعداد خانواده‌هایی که در ایالات متحده دو شغله هستند، ۶۱ درصد اعلام کرده است. در این خانواده‌ها زن و مرد به طور یکسان در خارج از محیط خانواده مشغول به کار می‌باشند. در نتیجه زن و مرد باید قادر باشند راه‌هایی را بیابند که نقش‌های حاصل از خانواده و محیط کار را به طور مناسبی مدیریت کنند و در هر دو حوزه به خوبی عمل نمایند. (نیرت_انگ^۱، ۱۹۹۶؛ نقل از صدیقی، ۱۳۸۷)

کارکردن توأم زن و مرد علاوه بر فوایدی که به همراه دارد می‌تواند مشکلات روانی و گرفتاری روابط میان زن و شوهر را تشدید کند به خصوص در مواردی که نقش‌ها نامشخص و درهم شده‌اند (بک، ۱۳۷۸/۱۹۸۸). از آنجائیکه بسیاری از افراد ایفای چندین نقش را در زندگی به عهده دارند (مثل والد، همسر، فرزند، دانشجو، شهروند و ...) تعارض نقش بر عدم تعادل کار_زندگی تأثیر داشته است (نالت^۲، ۲۰۰۵؛ نقل از نویدی، ۱۳۸۴). این بار مسئولیت اضافی، مطالبات متناقض، تعهدات خانوادگی و شغلی به مرور زمان موجب ایجاد خستگی جسمی، عاطفی و روانی در فرد شده و در شدیدترین حالت منجر به دلزدگی زناشویی^۳ می

^۱ Nippert-Eng

^۲ Neault

^۳ Couple Burnout

شود (پاینز^۴، ۱۹۹۶ / ۱۳۸۱؛ نویدی، ۱۳۸۴). دلزدگی حالت دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است و کسانی را متأثر می‌سازد که توقع دارند عشق رؤیایی به زندگی‌شان معنا ببخشد. این حالت زمانی بروز می‌کند که آنها متوجه می‌شوند علی‌رغم تلاش‌هایشان رابطه‌شان به زندگی معنا نداده و نخواهد داد. (پاینز، ۱۳۸۱/۱۹۹۶)

عوامل زیادی در به وجود آوردن دلزدگی زناشویی دخالت دارند از جمله این عوامل استرس‌ها و فشار های شغلی است که شکل افراطی آن فرسودگی شغلی^۵ نام دارد. (پاینز، ۱۳۸۱/۱۹۹۶)

فرسودگی شغلی یکی از نتایج استرس‌های مختلف هستند که تجربه می‌شوند و به صورت علائم جسمانی (سردرد، زخم معده) و علائم روانی (افسردگی، خشم) و به صورت علایم رفتاری (افت کاروغبیت) ظاهر می‌شود (راسل، آتمایز و ولزن؛ نقل از بیگی فرد، ۱۳۷۸). فرسودگی شغلی که از عوارض فشار روانی است بر سلامت هر دوزوج زناشویی تأثیر می‌گذارد. برک، ویر و دورز (۱۹۸۰) در یک مطالعه میدانی از مدیران ارشد و همسران آنها تعداد ۸۵ جفت زن و مرد را به طور مستقل در رابطه با دامنه گسترده ای از مسائل مورد پژوهش قرار داده‌اند نتایج این مطالعه این نظر را تأیید کرد که هر چه فشارهای شغلی شوهران بیشتر باشد سطح رضایت و سلامت همسران پایین تر است (ویتمن^۶؛ نقل از استورا، ۱۳۷۷). در شغل پرستاری، عواملی مانند نوبت کاری، فشار کاری زیاد، تعارض با همکاران، مشاهده رنج و مرگ بیماران، مسئولیت‌های حرفه‌ای و مسایل مرتبط با نظام اداری، استرس‌های شغلی عمده محسوب می‌شوند. این استرس‌های شغلی در درازمدت به فرسودگی شغلی منتهی می‌شود. (شاکری نیا؛ محمدپور، ۱۳۸۹)

^۴ Pines
^۵ Career Burnout
^۶ weightman

کوباسا^۷(۱۹۷۹) دریافت افرادی که در شرایط استرس‌زا بیمار نمی‌شوند دارای ویژگی شخصیتی به نام سخت‌روئی^۸ می‌باشند. وی سخت‌روئی را به عنوان جهت‌گیری به سمت خود و جهان در نظر می‌گیرد که از سه مؤلفه تعهد، کنترل و مبارزه‌جویی تشکیل شده‌است که فرد را در برابر فشارهای درونی و بیرونی مصون می‌سازد. (کوباسا، ۱۹۸۸)

همانطور که گفته شد فرسودگی شغلی از جمله آثار استرس شغلی است که از کار زیاد ناشی می‌شود و از جمله عوامل مؤثر در بروز دزدگی زناشویی می‌باشد، در عین حال مطالعات نشان داد که برخی افراد دارای ویژگی شخصیت سخت‌روئی هستند که آنها را در مقابل عوامل استرس‌زا مقاوم می‌سازد، این افراد زندگی را فرصتی برای رشد و تغییر می‌دانند خلاقیت و طالب رشد و تکامل و تغییر بودن بال‌های رابطه‌اند که نقطه مقابل دزدگی زناشویی می‌باشد.

بیان مسئله

عشق رؤیایی شعله ابدی نیست. اگر به این شعله سوخت اضافه نشود و یا به دلایلی به سوخت آن آسیب برسد دیر یا زود خاموش شده و دزدگی آغاز می‌شود. از نظر لینگرن^۹(۲۰۰۳) دزدگی از پا افتادن جسمی، عاطفی و روانی است که از عدم تناسب بین توقعات و واقعیت ناشی می‌شود. انباشته شدن فشارهای روانی تضعیف‌کننده عشق، افزایش تدریجی خستگی و یکنواختی و جمع‌شدن تدریجی رنجش‌های کوچک به بروز دزدگی کمک می‌کند. (لینگرن، ۲۰۰۳)

عوامل زیادی در به وجود آوردن دزدگی زناشویی دخالت دارند از جمله این عوامل استرس‌ها و فشارهای شغلی است که شکل افراطی آن فرسودگی شغلی نام دارد (پاینز، ۱۹۹۶/۱۳۸۱). فرسودگی شغلی که

^۷ Kobasa

^۸ Hardiness

^۹ Lingern

واکنشی به تنیدگی بیش از حد است، عبارت است از کاهش قدرت سازگاری فرد با عوامل فشارزا و بروز نشانگان خستگی جسمی و هیجانی که منجر به ایجاد خودپنداری منفی در فرد، نگرش منفی نسبت به شغل و فقدان احساس ارتباط با مراجعان به هنگام انجام وظیفه می‌گردد. (مسلش و جکسون، ۱۹۸۱)

از بین کارکنان خدمات بهداشتی، منزلت حرفه‌ای و اجتماعی پرستاران نسبت به سایر گروه‌ها در معرض تنیدگی قابل ملاحظه‌ای قرار دارد. پژوهش‌های کوبل_راس^{۱۰} (۱۹۶۹) نشان داده‌است که بیماران پنج مرحله انکار، انزوا، خشم، درگیری با مسئله، افسردگی و پذیرش موقعیت را طی می‌کنند که هر یک از آنها به منزله منبع بالقوه استرس برای پرستاران به شمار می‌آید. (استورا، ۱۳۷۷)

تحقیقات متعددی بر شرایط فشارزای شغلی پرستاران و تأثیر آن بر خانواده تأکید دارد، بر اثر فشارهای شغلی و عوامل دیگر به تدریج زن و شوهر ممکن است به جهت‌های متفاوتی کشیده‌شوند و ناگزیر به دنبال کردن هدف‌های مختلفی باشند. در نتیجه با هم بودنشان کاهش یافته و این دوری به مشغولیت فکری و منابع بیرونی فشار روانی آنها افزوده شود. با گذر زمان زن و شوهر بیشتر از هم جدا می‌شوند و به گونه‌ای فزاینده از نظر عاطفی و جسمانی از یکدیگر فاصله می‌گیرند (برنشتاین^{۱۱}، ۱۳۷۷). رابطه بین کار و عشق در مطالعات متعددی مورد توجه بوده‌است و سرریزی استرس‌های ناشی از کار به خانواده از طریق تحقیقات مختلف به تأیید رسیده‌است (به عنوان مثال: بولز، جان استون و هیر، ۱۹۹۷؛ گلم بیواسکای، ۲۰۰۳؛ وستمن، به نقل از فلچر، ۱۳۸۱؛ زدک، ۲۰۰۲) (نقل از پاینز، ۲۰۰۳). در حقیقت روبه رو شدن با استرس‌های مداوم شغلی باعث می‌شود که شغل نسبت به روابط زناشویی ارجحیت بیشتری یابد و هیچ رابطه عاشقانه‌ای در برابر اینگونه مشکلات مداوم توانایی مقاومت ندارند. در حقیقت زوجین به شکلی ناآگاهانه در خیلی از موارد به صورت غیرارادی استرس‌های محیطی را به خصوص استرس‌های ناشی از محیط کار و سازمان، تنش‌های شغلی و توقعات برآورده نشده شغلی را به روابط زناشویی خود نسبت می‌دهند و این احساس سرخوردگی را

^{۱۰} Kuble_Ross

^{۱۱} Bernstein

مستقیماً به همسر نسبت داده و انتظار دارد که همسرشان باید تنها کسی باشد که استرس‌های شغلی آنها را درک کند. تکرار این امر یعنی نسبت دادن مشکلات شغلی به همسر به مرور زمان سبب از بین رفتن عشق و تعهد بین زوجین می‌شود. (پاینز، ۱۹۹۶/۱۳۸۱)

روانشناسی دزدگی زناشویی به جای اینکه بر آسیب‌شناسی فرد یا زوج تکیه کند، بر روند درازمدت و فرسایشی تضعیف روابط زناشویی متمرکز می‌شود که نتیجه تنش‌های تحمیلی از درون یا بیرون در روابط است (استورا، ۱۳۷۷). با این حال به نظر می‌رسد دزدگی حتی در پر استرس‌ترین موقعیت‌ها هم اجتناب‌ناپذیر نباشد، چون به نحوه درک استرس توسط افراد بستگی دارد. سخت‌رویی ترکیبی از سه مؤلفه تعهد، کنترل و مبارزه‌جویی است. سخت‌روئی ویژگی شخصیتی است که ممکن است نحوه مقابله افراد با استرس‌ها را تعدیل کند، یعنی که آنها را در تحلیل موفقیت‌آمیز موقعیت استرس‌زا یاری می‌کند (کوباساو همکاران، ۱۹۸۲). سخت‌روئی به وسیله اصلاح کردن و تغییر دادن ادراکات یا تصورات مربوط به استرس و استفاده از استراتژی‌های مقابله‌ای مؤثر، فرد را در برابر استرس محافظت می‌کند. (شواب، ۱۹۹۶؛ نقل از نصیری، ۱۳۸۷)

با توجه به تحقیقات مذکور و مجموع آنچه گفته شد به نظر می‌رسد، پرستاری از جمله مشاغل پر استرس می‌باشد و کارکنان آن مستعد مواجهه با استرس‌های شدید می‌باشند، زیرا مدام با رنج و درد و مرگ و میر افراد مواجه می‌شوند و مجبورند به انجام کارهایی همت‌گمارند که از نظر دیگران پست و وحشت‌انگیز است. این استرس‌ها و تنیدگی‌های ناشی از محیط کار در درازمدت به فرسودگی شغلی منتهی می‌شود و بر زندگی زناشویی آنها تأثیرات منفی دارد به طوری که در پژوهش‌هایی که در زمینه سرریز شدن فرسودگی شغلی به خانواده و تأثیرات منفی آن صورت گرفته این رابطه اثبات شده است. (ادیبراد، ۱۳۸۵) (صدیقی، ۱۳۸۷) (احمدی، ۱۳۸۵) (لائس و لائس، ۲۰۰۱) (پاینز و ناز، ۲۰۰۳) (تامپسون کراک و براون، ۲۰۰۵). از طرف دیگر افرادی که دارای ویژگی شخصیتی سخت‌روئی هستند با وجود اینکه در شرایط کاری پر استرس قرار دارند دچار فرسودگی شغلی نمی‌شوند و یا فرسودگی آنها خیلی کم است و تحقیقات نشان دادند که بین فرسودگی

شغلی و سخت روئی ارتباط معکوس وجود دارد. (رایت، بلوچ، رالف ولترمن، ۱۹۹۳) (شارپلی و همکاران، ۱۹۹۹) (بیگی فرد، ۱۳۷۸) (کورانیان و همکاران، ۱۳۸۷)، از طرف دیگر این افراد استرسورها را به عنوان فرصت‌های بالقوه برای تغییر در نظر می‌گیرند و در زندگی‌شان احساس کنترل بیشتر دارند، در حالی که افراد غیرسخت‌رو بیش‌تر احساس بیگانگی و تهدید می‌کنند و خودشان را ناتوان می‌یابند، در واقع فرد سخت‌رو مشکلات زندگی را به عنوان فرصتی برای معنی دادن به زندگی تغییر می‌دهد. نتیجه پژوهش آزادی (۱۳۸۸) نیز، نشان داد بین سخت‌روئی، خودکارآمدی و رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به موارد فوق سؤالی برای محقق مطرح می‌شود و آن اینکه آیا رابطه‌ای بین فرسودگی شغلی و سخت‌روئی با دلزدگی زناشویی در شاغلین خدمات پرستاری وجود دارد.

اهمیت و ضرورت

اضطراب‌ها و فشارهایی که به زندگی یک زوج وارد می‌گردند بسیار متعدد است. این مشکلات به مرور زمان بیشتر و شدیدتر و گاهی اوقات غیر قابل تحمل می‌شوند. برای مقابله با دلزدگی شناخت آثار منفی که انتظارات غیر واقع‌گرایانه و اضطراب‌های خارج از روابط زناشویی می‌تواند داشته باشد و این که این عوامل سبب از بین رفتن تدریجی عشق می‌گردند ضرورت دارد. بعضی اشخاص مسائل بیرونی را به خاطر تضعیف عشقشان ملامت می‌کنند و برخی همسرشان را به طور نا عادلانه ملامت می‌کنند، به خاطر سپردن این نکته مهم که دلزدگی پاسخ معمول زوج‌هایی با انتظارات عاشقانه در برابر موقعیت‌های تنش‌زاست، به این زوج‌ها کمک می‌کند تا از تلاش بیهوده برای تغییر دادن یکدیگر دست بردارند و تنها سعی کنند موقعیت را تغییر دهند. با اینکه دلزدگی تجربه ناگوار و سختی است اما می‌توان بر آن غلبه کرد. اگر با دلزدگی همانند سایر تجربه‌های عاطفی تلخ و دشوار برخورد مناسبی صورت بگیرد، همین دلزدگی به زوج‌ها فرصتی می‌دهد تا در روابطشان بازنگری کنند و زمینه بهبود آن را فراهم آورند. (پاینز، ۱۳۸۳)